

angezicht". Het
manzitter, voor-
op, en aan de
bloed gevloerd
opgehouden is;
en, zoowel de
e van 'leven,
"nieuwe" wijn,
erzekering van
hling alles
e verbonds-
s" in uitzicht,
de stroom van
zou, en alle
aar rust zou

leiden tot deze
, der „werk-
en. Doch hij
hij den wijn
neenschap om
u „levendma-
ijn in de kerk
schap tot tee-
nming van zijn
als onderpand
stilzetting van

raks inderdaad
uit de rivier
e brulof des
der een ander
K. S.

KUNST

J. H. Kok N.V.

literair leven
en schets, een
en deze klein-
ing zulke korte
aat men over
boek, de roman.
om kunst te
efening in het
glimlachend
staan heeft in
noot of zelden
eef zijn plicht
iek, en mag

e novelle zo'n
a niet minder
e nooit anders

begaafd man
een toevenaar.
einsche groo-
n hun orakels

en Jood. Een
ezus, vermoed-
aad het geloof
gypte de ma-
„waarzeggen-
en te brengen.
cht tot kracht
itel Elymas,
erden heeten

, was Elymas

van den pro-
niet te ver-

het hof. Zijn

meinen geloof-
er, Mercurius,
land mochten
en, dat Jupiter
aarde zouden
of van Sergius
etsche goden-

oovenaar met
„opmerkelijk
„wiens leer
moede heiden-
och maar op-
sterveling niet
ar een myste-
haar geheim-

niet ten volle
kón het ook.
hoorde, zocht
hooren.

hten een nog
van het zoe-
or dezen ver-
A. JANSE.

schreef dan novellen is niet daardoor van geringer betekenis dan een auteur van tal van lijvige romans. Het verschil zit niet in de omvang, maar in de aard van het werk. Doorgaans geeft de roman het verhaal van het leven of een groot stuk van het leven, van een mens die door verschillende innerlijke of uiterlijke gebeurtenissen een verandering ondergaat. Een doorlopende reeks van handelingen moet zuiver psychologisch leiden tot de innerlijke omkeer.

Geheel anders gaat het in de novelle. Hier geen lange reeks van gebeurtenissen, maar één moment, één daad, één handeling. Zonder veel omhaal gaat de schrijver recht af op zijn doel. Nu geen psychologische bespiegelingen, maar vlotte gang, rake tekening, scherpe omlijning. Vandaar dat de schrijver van novellen dikwijls meer bereikt dan de romanschrijver. De spanningsboog is korter, het verhaal treft onmiddellijker, omdat de lezer het gehele gebeuren nauwkeurig kan overzien.

Van de inhoud hangt het nu af, of de schrijver meerdere novellen langer leven waard acht, door ze te verenigen in een boek. De een zal hierin kritischer zijn dan een ander, maar dat de verzamelaar hier met grote bedachtzaamheid te werk moet gaan, behoeft geen betoog. Vooral wanneer hij aan zijn bundel een eigen titel geeft, daar hij hierdoor het karakter der verhalen typeert, en hun gemeenschappelijke tendenz daarin saamvat ten kan.

Wanneer dus de schrijfster Mary Pos hier een tiental verhalen gebundeld uitgeeft onder de naam: „Lichtzoekers" geeft ze met deze titel te kennen, dat de hoofdpersonen harer schetsen rondom zich duisternis zien, maar dat ze in de crisis, die hier beschreven wordt, niet wanhopen, doch bevrijding zoeken of vinden in het Licht, dat doorbreekt door 's werelds duistere wolken.

De stof voor de beide eerste verhalen put de schrijfster uit het klein-burgerlijk leven, waarop de maatschappelijke crisis wellicht het zwaarste drukt. Doch bij het eerste ervan, treft de hoofdpersoon nauwelijks de felheid van deze crisis, die zich hier openbaart in een conflict tussen patroons en arbeiders, die na ernstige onderhandeling, niet nader tot elkaar kunnen komen. De lezer verneemt alleen dat de stenografe doodmoed wordt van het mechanisch vastleggen van het gesprokene en verlangt naar de rust van haar armoedig zolderkamertje.

Het tweede beschrijft hoe een vrouw, die in deze tijd een beetje geld best kan gebruiken, haar man aanzet mee te dingen naar de prijs voor het beste „kort verhaal". Na tal van pogingen van man en vrouw, met behulp van vrienden en familie, zien ze in dat men zich gemakkelijk een crisis-verhaal kan indenken, maar dat het beschrijven daarvan niet ieders taak is. Beleven en lever geven aan zijn armoede is niet het zelfde.

Hier zal de lezer vruchteloos zoeken naar een „lichtzoeker". Hij krijgt de indruk dat de schrijfster een grappig verhaal tracht te geven, maar zelf niet doordrongen is van wat ze een ingewijde laat zeggen tot den amateur: een verhaal moet innerlijk geboren worden.

In deze beide stukken ontbreekt alle spanning. Ernstiger is het bezwaar echter tegen de volgende stukken, waarin een conflict op godsdienstig gebied ten grondslag schijnt te liggen. De schrijfster had hier de gelegenheid aan te tonen, hoe het geloof in alle omstandigheden van het leven, zelfs in schijnbare nietigheden, een steunkracht vermag te geven, die den lichtzoekers werkelijk licht brengt. Heel gemakkelijk echter maakt ze zich van het conflict vaak af. Het verhaal „Corrie" toont, hoe men dikwijls te lichtvaardig de „fijnen" verwijten doet, die met hun „fijnheid" niets te maken hebben. De geschiedenis is echter te vlak om overtuigend te zijn. De gebedsverhooring van Japie is al heel simplistisch. Na Japie's gebed geeft een a.s. zwager het kwartje terug dat Jaap op de kermis verspeeld heeft en waarvoor hij uit vrees voor straf heeft gelogen. Japie is van zijn angst voor straf nu verlost en moeder hoeft nooit te weten, dat hij gelogen heeft. Een tweetal stukken behandelt de christelijke liefdadigheid. Uit een zekere gemakzucht verzuimen de hoofdpersonen hun plicht tegenover arme mensen. Ze vinden er echter geen vrede mee later en trachten hun verzuim te herstellen door het offer van een paar kwartjes. Voldaan keren ze dan weer terug, een van hen krijgt zelfs de wind in de rug bij 't naar huis fietsen. Beloning voor haar „liefde"?

Het droevigste voorbeeld van het oplossen der moeilijkheden geeft het verhaal van het „Feest zonder vader". De kwestie of een kerstboom mag branden wordt voorlopig opgelost door een heel kleintje toe te staan. Rond die boom worden dan goede liederen gezongen en daardoor wordt een boze buurvrouw tot inkeer gebracht. Maar eigenlijk was het toch verkeerd, dus komt er ruzie, de kerstboom raakt in brand en deze wordt gelust met de chocolademelk. Dank zij de liederen komt de buurvrouw met een ander drankje, zodat er nog zegen wordt genoten. Psychologisch zijn de verhalen alle zeer zwak, de lezer voelt het conflict niet klemmen en de oplossing stelt hem, gezien de titel teleur. De taal is soms wel fors, maar bijna alleen als het niet nodig is. Uit het

tiende stuk vooral blijkt, dat Mary Pos wel kan schrijven als ze wil, maar ze houdt het niet vol en tracht het milieu van haar personen maar al te veel realistisch uit te beelden door een taaltje te gebruiken dat door de overdrijving onwerkelijk aandoet. „Maar het ergerste was, dat haar jurruk, haar opknappersjurruk nog wel, toe doorgeloope was..." Zo iets is niet nodig, verfraait het stuk niet en geeft geen zuiverder voorstelling van de personen.

Om kort te gaan: Mary Pos heeft zich van haar slechtste kant laten zien in dit boek. Ze heeft schrijfoefeningen als novellen uitgegeven, die deze naam niet verdienen. 't Is te hopen dat haar voorraad hiermee op is, zodat ze straks weer goed werk gaat leveren, en haar goede naam weer herstelt.

Gr.

H. S.

OPVOEDING EN ONDERWIS

Onderzoek naar de Intelligentie.

Men weet, dat onze jonge mannen voor den militairen dienst niet alleen lichamelijk gekeurd worden, maar, dat men ze thans ook onderwerpt aan een onderzoek naar hun verstandelijke prestaties. Men doet dit in navolging van Amerika, waar men die zoogenaamde „tests" heeft toegepast, toen de Verenigde Staten zich gingen mengen in den Grooten Oorlog (1914-1918) en er van een groot aantal recruten in korten tijd een leger moest worden gemaakt. Nu verschijnen er verschillende publicaties, waarin de resultaten van dit onderzoek zijn verwerkt. Men komt dan tot verschillende conclusies omtrent den aard van het onderwijs, dat de jongelui genoten hebben, omtrent den invloed van het beroep, dat ze uitoefenen, ook omtrent de provincie, waaruit ze afkomstig zijn. Omtrent die drie dingen wil ik hier eens wat zeggen, maar men moet daarbij wel bedenken, dat de juistheid van de conclusies wel eenigszins twijfelachtig is, omdat allereerst het vrouwelijk deel van de jongelui is uitgesloten; omdat de jonge man van 18 à 19 jaar niet kan gelden als een betrouwbaar gemiddelde van al de leeftijden tusschen kleuter en grijsaard; en eindelijk omdat de medische keuring voorafgaat en dus lichamelijk ongeschikten, maar ook geestelijk achterlijken zijn uitgesluisd. Ook mag men er nog wel bij bedenken, dat de intelligentie, die een gevolg is van het onderwijs, nog niet altijd precies gelijkwaardig is met de werkelijke geestelijke capaciteiten, het kultuurscheppend vermogen, de intellectuele begaafdheid.

Wat het onderwijs betreft, bleek uit de resultaten, dat het avondonderwijs voor de jonge mensen van hooge waarde is. 't Ligt voor de hand. Ze onderhouden hun schoolse kennis en maken kennis met allerlei dingen, die ze in het leven kunnen gebruiken. De aandacht is daar beter bij gespannen, dan bij heel wat onderwijs, dat de jongelui op jeugdigen leeftijd krijgen en waarvan ze de nuttigheid nog niet beseffen.

Voor de verdere ontwikkeling van de jongelui en de daardoor gescherpte intelligentie bleken verder van belang, in volgorde: Landbouwonderwijs, Ambachtsschool, volledig U. L. O., M. T. S., Zeevaartschool, Middelbaar of Gymnasium, Kweekschool voor onderwijzers. Ik herinner er nog even aan, dat voor de juiste beoordeeling van deze volgorde niet mag worden vergeten, dat in de rekenproef en de algemeene ontwikkeling (geschiedenis, aardrijkskunde) de onderwijzers bij hun opleiding bijzonder getraind zijn en daardoor dan ook bij de tests met hooge getallen uitkomen.

Ik geef nu de volgorde der beroepen naar het intelligentie-gemiddelde: grondwerker, mijnwerker, los-arbeider, sigarenmaker, landbouwer, textielarbeider, venter, scheepspersoneel, loopknecht, houtbewerker, schoenmaker, metselaar, chauffeur, slager, tuinman, smid, tuinbouwarbeider, broodbakker, schilder, barbiër, meubelmaker, kleermaker, timmerman, electricien, winkelbediende, banketbakker, bankwerker, machinist, reiziger, teekenaar, kantoorbediende, financiepersoneel, onderwijzer, student.

Ook dit lijstje zou tot heel wat opmerkingen aanleiding kunnen geven, maar ieder moet zijn plaatsje maar eens opzoeken. 't Meest heb ik mij verwonderd, dat de kleermaker niet verder naar achteren staat. Die golden toch altijd voor nog al slim.

Nu nog iets over de woonplaats. De statistiek geeft ons de provincien in volgorde van hun intelligentie-gemiddelde. Bij de beoordeeling hiervan mag weer niet worden vergeten, dat het van belang is, of in een provincie veel steden voorkomen, met in den regel, ook voor oudere leerlingen, meer gelegenheid voor onderwijs. Hier is dan de volgorde van hoog naar laag.

Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Zeeland, Overijssel, Gelderland, Groningen, Friesland, Drente, Limburg, Noord-Brabant.

Gr.

G. M.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Eenige opmerkingen over en naar aanleiding van „Geboortebeperving" door T. Oldenburger. I)

II.

Het boek van Oldenburger stelt zich ten doel de bespreking der geboortebeperving, zooals deze zich in onze moderne eeuw van beschaving ontwikkeld heeft, en dat wel door gebruik te maken van mechanische en chemische middelen. Elk gezin behoort dan wel op zijn minst één kind groot te brengen, maar dan toch niet meer dan vier of vijf. In den vorm van het Neo-Malthusianisme heeft deze geboortebeperving haar krachtigste uitdrukking, verdediging en propaganda gevonden. Ze is daarin gefundeerd tot een levensbeschouwing, die ook van haar kant meewerken moet aan het geluk van het menschelijk geslacht. Dank zij die z.g. wetenschappelijke middelen kan de menschheid een tijd van voorspoed en welvaart tegemoet gaan. Over den geestelijken achtergrond van deze beweging spreken haar aanhangers weinig. De blik is vooruit gericht. Aller aandacht spant zich op de veranderingen, die zij te weeg zal brengen. Wat maalt men om een ethiek, die niet in staat was den mensch het levensgeluk te brengen, die op de menschheid drukte als een zware last? Een nieuwe zedelijkheid gaat zich ontwikkelen. En vergelijkt men deze met de bestaande, dan moet het opvallen, hoeveel ruimer de veranderde opvattingen zijn! Hoeveel nieuwe mogelijkheden van geluk den mensch gegeven worden, die hem vroeger door een duistere levens- en wereldbeschouwing werden onthouden!

Uitvoerig laat Oldenburger zien, wat de voorstanders der geboortebeperving in bovengenoemden zin, haar belijders belooft. Ze wil het aan iedere volwassene man en vrouw mogelijk maken om inlichtingen te verkrijgen omtrent middelen tegen zwangerschap en hun laagste prijzen; om de gezinsvermeerdering zóó te beperken, dat het volk de gezondste en sterkste kinderen zal voortbrengen, die de allerbeste kans hebben op een goed bestaan, op de hoogste intellectuele ontwikkeling, op de meest sympathieke omgeving om in te leven, op het langste en gelukkigste leven als lid van het gezin, de kerk en de maatschappij, en die voortdurend het meest zullen bijdragen tot het geluk der toekomstige generatie. De vrouw kan er het recht door krijgen om zelf te bepalen, wanneer ze moeder zal worden. Ze zal niet meer leven onder het juk van den man; zelfstandig zal ze in het leven staan. Geen angst in den huwelijksomgang zal haar meer drukken. Zij, evengoed als de man, zal van de erotiek van het huwelijk ten volle kunnen genieten, zoo vaak zij maar wil, zonder dat zij de gevolgen daarvan behoeft te vrezen. De moeders zullen gezonder zijn, daar zij minder kinderen voortbrengen. De zwangerschap zal haar leven minder bedreigen. Meer tijd komt voor haar vrij voor vermaak en godsdienst. Echtscheidingen zullen afnemen, daar het thans voor mannen en vrouwen mogelijk gemaakt wordt elkander tegemoet te komen op het punt van het geslachtsleven. De frequentie der geslachtsziekten zal afnemen. Het gevaar voor overbevolking wordt afgewend.

Ook laat Oldenburger zien, hoe verschillende vrijzinnige richtingen in Amerika de praktijk van het Neo-Malthusianisme moreel geoorloofd achten, ja daaraan zelfs godsdienstige waarde hechten. Verschillende hunner woordvoerders worden aangehaald, onder wie ook de in ons land bekende Fosdick. Deze laatste meent, dat van een eerlijke geboortebeperving door het individu kan worden gebruik gemaakt voor het algemeen welzijn van het gezin en de maatschappij. Hij verkondigt de stelling, dat de mogelijkheid daartoe in hetzelfde licht gezien moet worden als de andere uitvindingen der wetenschap, zooals de radio, de auto en de vliegtuig. Al deze voortbrengselen der moderne cultuur kunnen de menschen opvoeren tot een hooger plan van beschaving en broederschap. Dat deze dingen misbruikt kunnen worden, ontkent Fosdick niet. Hij geeft toe, dat de praktijk der geboortebeperving met behulp der z.g. wetenschappelijke middelen kan leiden tot de verwoesting van de gezinnen, tot de vernieling van het volksbestaan, maar daartegenover houdt hij staande, dat het juiste gebruik ervan in gelijke mate zeer nuttig voor den enkeling, de echtelieden en het ras kan zijn.

Het valt niet te ontkennen, dat Oldenburger in zijn boek krachtig tegen de verschillende argumenten vóór de geboortebeperving positie neemt. Scherp en fel is hij in zijn verweer, sarcastisch vaak. Men gevoelt duidelijk, welke demonische machten achter deze beweging schuilen. Het blijft

1) „Geboortebeperving voor geloovigen en ongeloovigen", een zuiver kritische beschouwing van de theorie en de praktijk en van de argumenten voor en tegen deze beweging, door T. Oldenburger, Th. H. Th. D. Vertaling van Dr. A. Dupont, schrijver van „Het Huwelijk". Uitg. H. A. van Bottenburg N.V., Amsterdam.